

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

תוכן

- א. בת כהן שניסת לישראל לא תאכל בתרומה מת ולה הימנו בן לא תאכל בתרומה 1
- ב. ניסת לכהן תאכל בתרומה מת ולה הימנו בן תאכל בתרומה מת בנה מכהן לא תאכל בתרומה.....2
- ג. ונדר אלמנה וגרושה ... שמסר האב לשלוחי הבעל או שמסרו שלוחי האב לשלוחי הבעל ונתארמלה או נתגרשה ... כיון שיצאה שעה אחת מרשות האב שוב אינו יכול להפר 3
- ד. פרט לשומרת יבם.....4
- ה. פרט למעוברת.....5
- הדרן עלך יש מותרות.....5
- א. האשה שהלך בעלה למדינת הים ובאו ואמרו לה מת בעליך וניסת ואח"כ בא בעלה 5
- ב. תצא מזה ומזה וצריכה גט מזה ומזה.....6
- ג. ואין לה כתובה ולא פירות.....6
- ד. ולא מזונות ולא בלאות לא על זה ולא על זה ואם נטלה מזה ומזה תחזיר.....7
- ה. והולד ממזר מזה ומזה.....7
- ו. ולא זה וזה מטמא לה.....8
- ז. ולא זה וזה זכאים לא במציאתה ולא במעשה ידיה.....8
- ח. ולא בהפרת נדריה.....8
- ט. היתה בת ישראל נפסלה מן הכהונה ובת לוי מן המעשר ובת כהן מן התרומה.....8
- י. ואם מתו אחיו של זה ואחיו של זה חולצין ולא מייבמין.....9
- יא. הוחזקו להיות משיאין עד מפי עד ואשה מפי אשה ואשה מפי עבד ומפי שפחה.....9

דף פז.

א. בת כהן שניסת לישראל לא תאכל בתרומה מת ולה הימנו בן לא תאכל בתרומה

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

הזר ונכלל בזה כל מי שאינו מזרע אהרן והחלל אסור¹ לאכול תרומות² שנאמר (ויקרא כב פסוק י) וְכָל זָר לֹא יֹאכַל, אפילו היה תושב כהן או שכירו שנאמר תושב כהן וְשָׂכִיר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ, תושב זה שכיר עולם, שכיר זה שכיר שנים, ועבד עברי הרי הוא כתושב ושכיר, וכהנת אשת הזר, אפילו רק מאורסת עליו בקידושין ללא חופה³, הרי היא כזר שנאמר וְכָל זָר, בין הוא בין אשתו⁴.

גירשה הזר כלומר בעלה הישראלי, או מת אם לא הניח בן ממנה, אוכלת בתרומה שנאמר (שם פסוק יג) וּבֵת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה אֶלְמָנָה וְגִרְשָׁה וְזָרַע אֵין לָהּ וְשָׂכָה אֶל בֵּית אֲבִיהָ פְּנֵעוּרֶיהָ מִלֶּחֶם אֲבִיהָ תֹאכַל.

אבל אם הניח בן ממנה פוסלה מתרומה כל זמן שהוא חי ואפי' הוא גוסס ואפי' טרפה ואפי' עובר דכתיב וְזָרַע אֵין לָהּ הֵא יֵשׁ לָהּ זָרַע אֵינָה חוֹזֶרֶת לַתְּרוּמָה וְכֵן הַזָּרַע שֶׁל הַזָּרַע מִיִּשְׂרָאֵל ג"כ לֹא תֹאכַל⁵.

ב. ניסת לכהן תאכל בתרומה מת ולא הימנו בן תאכל בתרומה מת בנה מכהן לא תאכל בתרומה

בת כהן⁶ שנשאת לישראל או לוי, ויש לה ממנו בן שפוסלה מתרומה כנ"ל דף סט: ודף פו: אם חזרה ונשאת לכהן אף שבנה מישראל קיים תאכל

¹ רמב"ם הלכות תרומות פרק ו הלכה ה

² זור האוכל תרומה חייב מיתה בידי שמים.

³ רדב"ז שם

⁴ ואם חייבת מיתה ביד"ש אם אכלה יש בזה דעות בראשונים עיי' במנחת מצוה ר"פ סק"ב בשם פר"ד שנסתפק בזה כיון דפטורה לענין חומש דלאו זר מעיקרא היא כמש"כ רבנו בפ"י ה"ב א"כ ה"ה לענין מיתה דמחד קרא נפקי אמנם כבר כ' בישועות מלכו כאן ה"ד ובמרכה"מ בפ"י הי"ב דמדברי רבנו בפ"ט מסנהדרין ה"ב שמנה כל חייבי מיתה ביד"ש ומנה זר שאכל תרומה ואח"כ מנה כל חייבי לאוין שאין בהן מיתה ומנה חללה שאכלה תרומה מבואר דאין חייבת מיתה אבל החינוך סוף מצוה ר"פ כתב בהדיא דחללה שאכלה תרומה במיתה ומש"כ המנחת במצוה רפ"ג דמיירי דוקא שנולדה מפסולי כהונה לשון החינוך לא משמע כן וה"ה לענין בת כהן שנשאת לישראל והרדב"ז כ' בסמוך בה"ז בפשיטות שאינה במיתה והוא לדעת רבנו.

⁵ ואם אכלה מסתבר דאין חייבת מיתה או מלקות ואין עוברת אלא בעשה וכ"ש בת כהן שעברה מונות מישראל ויש לה בן שאין עוברת אלא בעשה. דרך אמונה שם פב

⁶ רמב"ם שם הלכה יח

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

בתרומה⁷, מת ולה ממנו בן תאכל בתרומה⁸, מת בנה מכהן אסורה לאכול מפני בנה שמישראל, מת בנה שמישראל חוזרת לבית אביה כנעוריה, ואוכלת בתרומה.

ג. ונדר אלמנה וגרושה ... שמסר האב לשלוחי הבעל או שמסרו שלוחי האב לשלוחי הבעל ונתארמלה או נתגרשה ... כיון שיצאה שעה אחת מרשות האב שוב אינו יכול להפר

האב⁹ מיפר נדרי ושבועות¹⁰ בתו שיש בהם עינוי נפש¹¹, כל זמן שהיא קטנה או נערה אפילו נדרה על דעת רבים. בגרה¹² או נשאת, שוב אינו יכול להפר, והבעל לבדו¹³ מיפר נדרי אשתו שיש בהם עינוי נפש או שהם בינו לבינה, אפילו נדרה על דעת רבים¹⁴, משתכנס לחופה עד שתתגרש והגיע הגט לידה.

משתתארס¹⁵ כלומר שתקבל קידושין עד שתכנס לחופה ועודה נערה, אין הבעל מיפר לבדו אפילו אם הוא חייב במזונותיה, ולא האב מיפר לבדו, אלא שניהם מפירין בשותפות¹⁶. הבעל לבדו לא, שעדיין אינה בביתו, והאב לבדו לא, שכבר יצאה קצת מרשותו על ידי הקידושין. אלא שניהם מפירין בשותפות. מת הארוס¹⁷ בעודה נערה, חוזרת לרשות האב.

⁷ ואין הבן שמישראל מעכבה שהרי היא עתה קנין כספו של הכהן ואם מת הכהן והשאיר בן אוכלת בתרומה וגם בחוזה ושוק כאילו היא אביו קיים וכן אם נשאר זרע וזרעה מהכהן ואפי' הן פסולין
⁸ אבל בזמן שבית המקדש קיים אינה חוזרת לאכול במורם מן הקדשים לכהנים כולל חוזה ושוק וזרוע הבשלה מן האיל ומורם מלחמי תודה ואיל נזיר ובכור תם. על אף שמת בעלה או גירשה וזרע אין לה ובכורים וחלה ותרומ'ע דינם כתרומה. כמבואר כל זה ברמב"ם שם הלכה ז

⁹ שו"ע ונו"כ י"ד רלד א

¹⁰ ש"ך שם ב

¹¹ ש"ך שם א

¹² היינו ששה חדשים אחר שתביא ב' שערות כשהיא י"ב שנה ויום אחד. ש"ך שם ה. ואף אם השנה מעוברת, מגן אברהם סוף סימן תקע"א [ס"ק ג].

¹³ שו"ע ונו"כ שם ב

¹⁴ ואפילו נתן לה רשות לידור על דעת הרמב"ם וכן באב. ש"ך שם ד

¹⁵ שו"ע ונו"כ שם ה

¹⁶ ואם הפר א' בלא השני, אינו מופר ומיהו חלקו של שני נשאר קלוש והקל איסורו, שאין בו מלקות. וצריך שישמעו שניהם ביום א', אבל אם שמע א' היום, והפר, ושמע השני ביום אחר, אינו יכול להפר. ויש אומרים שכל אחד מפר ביום שמעו, אף על פי שלא שמעו ביום אחד. ואם נתארסה ואין לה אב, אין הארוס יכול להפר. שם.

¹⁷ שו"ע ונו"כ שם יא

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

הלך האב¹⁸ או שלוחיו עם שלוחי הבעל להביאה לו, להכניסה לו לחופה עדיין היא ברשות שניהם להפרה. מסרה האב או שלוחיו לשלוחי הבעל, יצאה מרשות האב ואין לו עוד חלק בהפרה שאינה עוד ברשותו והבעל מפר לבדו¹⁹, וי"א²⁰ שאינה עדיין ברשות הבעל, ואין הבעל מיפר לה עד שתכנס לחופה.

כנסה²¹ או אפילו לא כנסה ממש אלא שמסרה האב או שלוחיו לו או לשלוחיו להכניסה לחופה, ומת הבעל בעודה נערה, אינה חוזרת לרשות האב, כיון שכבר יצאה לגמרי מרשותו.

ד. פרט לשומרת יבם

בת ישראל²² הזקוקה ליבם כהן²³, לא תאכל שנאמר (ויקרא כב פסוק יא) וְכֹהֵן כִּי יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיָן פֶּסֶפוֹ וְזֶה עֲדִיין לֹא קִנְיָה²⁴, וי"א²⁵ שאין איסורה אלא מדרבנן, ולכו"ע אפי' עשה בה מאמר ואפי' נכנסה לחופה ולא נבעלה אינה אוכלת עד שתבעל ואפי' בתרומה דרבנן²⁶.

ובת כהן הזקוקה לישראל אסורה מפני יבמה שנאמר (שם פסוק יג) וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ כְּנַעֲנִיָּהּ פֶּרֶט לְשׁוֹמֵרֶת יָבָם²⁷.

¹⁸ שו"ע ונו"כ שם ח

¹⁹ והבעל מפר לבדו הנדרים שנדרה אחר שנמסרה דמסירה ככניסה לחופה דמיא אבל לא מה שנדרה קודם שנמסרה לפי שאין הבעל מפר בקודמים. ש"ך שם יח

²⁰ בשו"ע שם וסתם כ"א הלכה כסתם וכן נראה מדברי הש"ך שם שכן עיקר וכ"מ ביאור הגר"א אך הלבוש כתב כ"א ועיין ט"ז שם ואכמ"ל

²¹ שו"ע ונו"כ שם יב

²² רמב"ם הלכות תרומות פרק ח הלכה ה

²³ אבל בת כהן הזקוקה ליבם כהן בודאי אוכלת בתרומה.

²⁴ שהוא קנין של אחיו ועדיין לא נכנסה לרשותו ומשמע שמה"ת אינה אוכלת וגרע מארוסה כיון שעדיין לא עשה בה קנין, וכן דעת רש"י בכתובות נ"ז א' וכן הסכים הריב"א בתו"י יבמות ס"ז ב' וב"ד הריטב"א בכתובות ובשטמ"ק שם בשם תלמידי רבנו יונה והרמ"ה וכ"נ דעת ההשלמה ביבמות נ"ז א' שהסכים לדעת רש"י וב"ד תוס' הרא"ש בכתובות שם ובפירושו אבל בהלכותיו ביבמות נראה כר"ת ע"ש.

²⁵ דעת ר"ת בתו"י יבמות ס"ז ב' ובכתובות נ"ח א' וב"ד הרמב"ן בכתובות והרשב"א [בשטמ"ק כתובות ובנדרים ע"ג ב' והביא כן בשם רבנו אפרים] והר"ן [בכתובות ובנדרים] והרא"ה והריטב"א ורבנו קרשקש ור"י הלבן בכתובות וב"נ בתו"י ר"ד שם וב"ה בשטמ"ק בנדרים בשם שיטה ובפי' המיוחס לרש"י שם דמדאורייתא אוכלת כמו ארוסה ורק רבנן אסרוה כדי שלא תתחלף בארוסה ויאמרו שארוסה אוכלת.

²⁶ דרך אמונה שם לה מהתוספתא והראשונים.

²⁷ ואם אכלה אינה עוברת אלא בעשה. מנ"ח מצוה ר"פ אות ב

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

ה. פרט למעוברת

בת ישראל המעוברת²⁸ מכהן²⁹ לא תאכל בשביל העובר עד שיוולד, אבל אם נולד אפי' בן יום א' ואפי' בן רגע א' מאכיל את אמו.

ובת כהן המעוברת מישראל אסורה לאכול מפני העובר, שנאמר ושבח אל בית אביה כנעוריה משמע בזמן שהיא דומה לנעוריה פרט למעוברת. ואם מת העובר במעיה תאכל.

הדרן עלך יש מותרות

דף פז:

א. האשה שהלך בעלה למדינת הים ובאו ואמרו לה מת בעליך וניסת ואח"כ בא בעלה

האשה³⁰ שהלך בעלה למדינה אחרת ובאו ואמרו לה מת בעליך חשו חז"ל לתקנת העגונות והקילו מאד בעדות אשה שמת בעלה, ומכל מקום משום חומרא דאשת איש וחשש שמא מתוך זה יבואו מכשולות וקלקולים להרבות ממזרים בישראל, דקדקו ומצאו ז"ל קצת תיקון לזה ואמרו כיון שהקלנו עליה בתחלתה נחמיר עליה בסופה, כדי שאף אם אנו נקל בעדותה ונתיר אותה לינשא ע"י קולי העדיות, היא בעצמה לא תינשא עד שתידוק ותחקור

²⁸ רמב"ם שם הלכה ב

²⁹ אבל בת כהן המעוברת מכהן בודאי אוכלת וע"ז לא נתמעט מכנעוריה פרט למעוברת שהרי אוכלת מצד בת כהן

³⁰ לשון הלבוש יו"ד קנו נו

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

ותדרוש היטב היטב אם אמת היה דבר העדות שתתיירא שמא תוכחש העדות, או יבא בעלה הראשון ותבא לידי כל החומרות הללו שנחמיר עליה אם תנשא לאחר ויבא אח"כ בעלה הראשון. ואלו הן החומרות שהטילו עליה

ב. תצא מזה ומזה וצריכה גט מזה ומזה

נשאת לשני³¹, אפילו על סמך עדים³², אפילו שנכנסה לחופה ועדיין לא נבעלה³³, או שהתארסה והתייחדה אחר הקידושין עם השני³⁴ ואח"כ בא בעלה אפילו עדיין לא נבעלה לשני תצא מזה ומזה, וצריכה גט משניהם, מן השני מדרבנן שהרי לא תפשי בה קידושין אלא משום שחשו חז"ל שלא יאמרו העולם – הראשון גירשה ונשאה השני, ואם תצא ממנו בלא גט יאמרו אשת איש יוצאת בלא גט, הצריכוה גט משני, וכיון שצריכה גט משני אסורה מדרבנן לחזור לראשון כדי שלא יאמרו מחזיר גרושתו אחר שנשאת לאחר הוא, וכיון שאסורה לחזור לראשון על כרחך צריכה ממנו גם כן גט, וגט זה מן התורה הוא שהרי היתה אשתו בקידושין גמורין³⁵.

משודך שנתייחד עם משודכתו בפני עדים³⁶, אם ראוה שנבעלה אם נשאת לאחר בלא גט תצא מזה ומזה וכל החומרות דלהלן נוהגות בה.

ואם לא ראוה שנבעלה והיו קרוביה נשמתין מלגמור הענין, והוא מחדר לקדשה כדי שיהי' לבו בטוח אעפ"י שחיישינן שמא בעל לשם קידושין, אם נשאת לא תצא.

ג. ואין לה כתובה ולא פירות

³¹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז יז נו

³² זהו לפי שנתברר שעדי שקר הם, ומזה מוכח שלא חקרה ולא דקדקה. אבל באומדנא גמורה שמת ודייקה בודאי הכי טוב שיש לא תצא מבעלה, שו"ת היכל יצחק אבן העזר ב סימן יב

³³ ח"מ שם קי, ועיין שו"ת אחיעזר חלק א – אבן העזר סימן ט א והנמוק"י כתב בטעם דגם נכנסה לחופה חשוב קא עבדי איסורא לפי שהיא קרובה לביאה וכ"כ הריטב"א והובא בב"י סי' י"ז ובשו"ע שם סעיף נ"ו הגיה הרמ"א אפילו לא נבעלה.

³⁴ ב"ש שם קסא

³⁵ ולפי הטעמים הללו אין חילוק בין השיאווה על פי עד אחד בין השיאווה על פי ב' עדים, ואף על פי דכשהשיאווה על פי שני עדים הוי לה אנוסה דמה הוה לה למיעבד, היא סמכה על ב' עדים כדין התורה, והעדים המעוה שנשאת והרי היא אנוסה, ואם היא אשת ישראל היתה מותרת לחזור לראשון, מכל מקום מן הטעם שכתבנו אסורה לחזור לו וצריכה גט משניהם.

³⁶ באר היטב שם קסא בשם הרדב"ז ח"א סי' רי"ו. ועיין הרש"ך ח"א סי' צ"ב

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

והחמירו עוד עליה שתהא כעוברת על דת ולא תהא לה כתובה משניהם אפילו אם עבר והחזירה הראשון אחר גירושי שני או שהחזירה שני אחר גירושי ראשון³⁷.

והפירות שאכלו שניהם מנכסי מלוג שלה אף על פי שאינם חייבים בפרקונה אינם צריכין לשלם אותם לה שקנסוה רבנן. ודוקא מה שאכל השני קודם שבא הראשון, אבל מה שאכל השני אחר שבא הראשון צריך להחזיר דידע דשלא כדין אכל, אבל הראשון אוכל והולך פירות עד עת הגירושין³⁸.

ד. ולא מזונות ולא בלאות לא על זה ולא על זה ואם נטלה מזה ומזה תחזיר

ואין לה מזונות אפילו מה שלותה ואכלה תחתיו ואינו צריך לשלם לא הוא ולא יורשיו, דכיון שאין לה כתובה אין לה תנאי כתובה.

ואינו חייב לשלם לה פחת הבלאי מנכסי צאן ברזל שלה³⁹. והוא שבלו לגמרי, אבל מה שיש מהם בעין נוטלתן, שאם היא זינתה בלאותיה לא זיננו.

אם נטלה מזה או מזה כתובה או פירות תחזיר, ודוקא שנטלה מהשני אחר שבא הראשון דשלא כדין נטלה, אבל אם נטלה ממנו קודם שבא הראשון אינה צריכה להחזיר, שבשעה שנטלה כדין נטלה.

והכלל הוא כל מה ששייך לה אפילו לקחה בפני עדים אין מוציאין ממנה. וכל שהפסידה אין מועיל תפיסה אפי' שלא בעדים⁴⁰.

ה. והולד ממזר מזה ומזה

הולידה מהשני הולד ממזר מן התורה אם התעברה ממנו קודם שגירשה הראשון, אבל אם לא הולידו ולא נתעברה עד לאחר שמת ראשון או גירשה, אין הולד מן השני ממזר מן התורה אלא מדרבנן קנסוה לעשות סייג לתורה.

³⁷ ח"מ שם קיא וב"ש קסב

³⁸ ח"מ שם קיב אולם בב"ש קסג לשונו "אין מוציאין מה שאכל" משמע דיעבד, וצ"ע

³⁹ שבסתרם אשה חייב לשלם שהרי התחייב בכתובה לשלם כשומתם בעת הנישואין וכאן קנסוה.

⁴⁰ באר היטב שם קסד

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

וגזרו שיהא אסור בבת ישראל כאילו הוא ממזר, ואסור גם כן בממזרת אפילו מן התורה, שהרי הוא אינו ממזר מן התורה.

ואם בא עליה הראשון קודם שגירשה השני וחולידה ממנו, הולד שיוליד ממנה הוא ממזר מדבריהם. וי"א⁴¹ שגם אם בא עליה אחר שגירשה השני הרי הוא ממזר מדבריהם⁴².

ו. ולא זה וזה מטמא לה

ושניהם אינם מטמאין לה אם הם כהנים, השני שהרי אינה אשתו, והראשון שהרי נפסלה לו מן התורה⁴³, שאשת כהן שזינתה אפילו באונס אסורה לבעלה דיונה היא, ואין הכהן מטמא לאשתו פסולה

ז. ולא זה וזה זכאים לא במציאתה ולא במעשה ידיה

ושניהם אינם זכאין במציאתה, שהרי מציאות אשה לבעלה כדי שלא תהיה לה איבה, כאן אדרבא שתהיה איבה ויגרשנה. ואינם זכאין במעשה ידיה, שהרי מה שאמרו רבנן מעשה ידיה לבעלה משום שנותן לה מזונות, כאן כיון שמזונות אין לה מעשה ידיה אינם שלו, אבל הראשון יורשה דעל כרחך לא קנסו לבעלה שלא חטא אלא במציאותה ובמעשה ידיה כדי שישנאה ויגרשה, אבל בירושה שבאה אחר מיתתה לא קנסוהו כלל.

ח. ולא בהפרת נדריה

שניהם אינם מפירין נדריה, שבעל מיפר נדרי אשתו כדי שלא תתנגה על בעלה, שהרי לא נתנה לו רשות להפר אלא נדרי עינוי נפש כגון שלא ארחץ ושלל אתקשט, וכאן אדרבא שתתנגה ותתנגה ויגרשנה.

ט. היתה בת ישראל נפסלה מן הכהונה ובת לוי מן המעשר ובת כהן מן התרומה

⁴¹ שיטת הרמב"ם מובא בח"מ שם קט קכ

⁴² אבל אשה שבמזיד נשאת לאיש אחר או זנתה עמו וגירשה הראשון וילדה מב' אותו הולד כשר ואינו אפילו ממזר מדבריהם באר היטב שם קסז מה רלנ"ח סימן מ"ב הר"א ששון סימן קנ"ו. ועיין כנסת הגדולה כאן. ובסימן ק"ג

⁴³ ח"מ שם קטז

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

ונפסלה מן הכהונה, שאפילו אם היא בת כהן אינה אוכלת בתרומה ומעשר, ואפילו בתרומה דרבנן דקנסוה, וכן אם היא בת לוי קנסוה שלא תאכל במעשר.

י. ואם מתו אחיו של זה ואחיו של זה חולצין ולא מייבמין

מתו אחיו של זה ואחיו של זה חולצין ולא מייבמין, אחיו של ראשון חולץ מדאורייתא שהרי היא אשת אחיו, ולא מייבמין מדרבנן משום קנס, ואחיו של שני חולץ מדרבנן שהרי מדאורייתא לא לא היתה אשת אחיו מעולם שלא תפשו בה קידושי אחיו, ורבנן הצריכוה חליצה משום גזירה שמה יאמרו גירשה הראשון ונשאה זה והיתה יבמתו של זה, ואם לא יחלוץ יאמרו יבמה יוצאה לשוק בלא חליצה⁴⁴, לפיכך חולץ ולא מייבם לא מדאורייתא ולא מדרבנן.

יא. הוחזקו להיות משיאין עד מפי עד ואשה מפי אשה ואשה מפי עבד ומפי שפחה

מאד מאד חשוב⁴⁵ חכמים זכרונם לברכה שלא יהיו בנות ישראל יושבות עגונות, לפיכך צירפו הרבה מעמים כדי להקל⁴⁶ בעדות אשה שמת בעלה

⁴⁴ לבוש שם ובה"מ שם קיז כתב וצריכה גט משני נראית כאשתו ולא מייבם השני ג"כ משום קנסא וזה שאמרו בירושלמי והובא בתוספות בסוטה פרק כשם כשם שאסורה לאחיו של בעל כך אסורה לאחיו של בועל ובאמת לא אשכחן בשום דוכת' דאסורה לאחיו של בועל דהא אינה צריכה גט מן הבועל ולמה תאסר היא בקרוביו ויש לפרש הירושלמי כגון שנשאת לבועל ע"פ ע"א כמו מתניתין דהכא

⁴⁵ שו"ע ונו"כ שם ג

⁴⁶ כל הדרכים הללו שהכשירו סמכו על יסוד אחד והוא זה, דכל עדות כזה יש קצת רגלים לדבר דהוה מילתא דעבידא לגלויי ועוד שאשה מדייקת היטב מתוך חומרא שהחמרת עליה בסופה וכנזכר לעיל בצירוף שאר טעמים כתבן מהרי"ק ע"ש בשורש ל"ב סעיף ד. ובדין נאמנות עד א' בעדות אשה אם הוא מדאורייתא או רק מדרבנן (ונ"מ לכמה דברים שיתבאר בסיומן זה) הוא מחלוקת הראשונים ז"ל דמדברי הנ"ר ר"פ האשה רבה מבואר בשם הרא"ה והריטב"א דהוא מן התורה דמשום מלתא דעבידי לגלויי ומשום דייקא ודאי קושטא מסהיד ונחשב כעדות נמורה מדאורי' והא דאמרי בש"ס משום עגונה אקילו בה רבנן פ' הריטב"א דאקילו רבנן ולא החמירו על דברי תורה. אבל דעת התוס' שם דנאמנות רק מדרבנן ע"ש (עב"ש לקמן ס"ק ק"ט) וכן דעת רש"י ביבמות דף צ"ב בד"ה תדע דהוראה היא (וכן משמע מדברי רש"י במס' שבת דף קמ"ה ע"ב שכו' דכל המקדש אדעתא דרבנן כו' ע"ש אמנם לדברי הנו"ב דלקמן אין מדברי רש"י אלו ראייה דשם מיירי בעד מפי עד) וכן דעת הרשב"א בשיטותיו דף פ"ו. ובדעת הרמב"ם ז"ל בזה נתווכחו המחברים דמדברי הרמב"ם רפ"ה מהלכות עדות נראה דהוא מדרבנן ובס"פ י"ג מהל' גירושין דבריו סותרין זא"ז שהתחיל אל יקשה בעיניך שהקילו חכמים כו' שלא הקפידה התורה כו' לפיכך הקילו חכמים כו' והלח"מ שם פ' כוונת הרמב"ם כדעת התו' דנאמנות עד א' מדרבנן וזהו דעת הריב"ש ס' קנ"ה בדעת הרמב"ם ומ"ש שלא הקפידה התורה כו' לתקנת חכמים קרי תורה ע"ש אך דעת מהרי"ק סוף שורש ל' דמשמע מדברי הרמב"ם דמשום דהוי מלתא

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

במדינה אחרת להתירה לינשא⁴⁷. ואמרו אשה שהלך בעלה למדינת הים ובאו והעידו עליו שמת אפילו עד אחד⁴⁸, אפילו העד עבד או שפחה או אשה או קרוב, מותרת לינשא, ואפילו עד מפי עד אפילו ששמעו אחד מחבירו ומחבירו⁴⁹ אפילו מאה אחד מהשני⁵⁰, או אשה מפי אשה או עבד⁵¹ או שפחה או קרוב כשרים לעדות זו.

ופסולי עדות מחמת עבירה אם פסולים מדרבנן כשרים לעדות זו, אבל פסולי עדות מחמת עבירה דאורייתא פסולים, שהתורה פסלתם שלא להאמין להם, ואם מסיחים לפי תומם כשרים, וכן גוי או ישראל משומד לע"ז ולכל התורה כולה אם הוא מסיח לפי תומו נאמן. אבל אם לא בא עד מכל הדרכים הנזכרים רק יצא קול הברה בעיר שמת אין משיאין את אשתו, דכולי האי לא רצו להקל.

מי ששלחו אותו בעיר אחרת לחפש אם ימצא איזה עדות להתיר האשה יתנו לו מאה, ואם לא יביא עדות שמספיק להתיר את האשה יתנו לו רק חמשים ובא ואמר ששמע מפי גוי מסל"ת שנהרג אותו יהודי ספק אם יש לסמוך על עדותו כיון שהרי הוא נוגע בדבר⁵².

ופרטי דין זה רבו מאד והאריכו בו הפוסקים בהיתר עגונות, ויבואר עוד להלן העזתי"ת הגומר עלי בפרק האשה בתרא דף קט. – דף קכב. בעזתי"ת.

דעבידי לגלויי נאמן מה"ת. ע"ש וע' בתשו' נ"ב סי' כ"ז וכ"ט ובסי' ל"ג שהאריך בענין זה ודעתו להכריע דנאמן מה"ת

⁴⁷ אפילו שהוא נגד חזקת אשת איש ואין עד אחד נאמן נגד חזקה. כ"ש שם י
⁴⁸ אם בתחלה כששאלו לו על דבר המת אמר שלא היה יודע ואח"כ העיד שמת ויש מקום לתלות על מה לא רצה להגיד בתחלה מהני עדותו. ואם מה שאמר שאינו יודע. לא אמרו בפני ב"ד של ג' אפי' שאין מקום לתלות למה אמר שאינו יודע חוזר ומגיד. רשד"ם ח"א"ה סי' פ"א. העיד העד עדותו ובסוף דבריו אמר שיבא כתב מהחכמים אין אומרים שמא לא גמר להעיד ולא רצה שיסמכו על דבריו או שנדון אותו כבא לידון בחזקה ובשטר אלא משיאין האשה ע"פ עדותו מהרי"ק ח"ב ח"א"ה סי' למ"ד.

⁴⁹ בין מת העד הראשון או שקיים א"צ לשלוח אחריו אפי' איתא קמן מהרי" ווייל סי' ט' ורמ"א הביאו בסעיף ח' וכ"כ בנה"ג דף י"ט ע"ב סעיף למ"ד. ואני שדיתי ב"י נרגא ע"ל ס"ק כ"ח. אם העד מפי עד אחר ששכח מי הוא העד לא חיישינן לערמה שארית יוסף סי' ל"ב. עד מפי עד מהני בין לקולא כמו כאן בין לחומרא שאומר (מי) [חזי] הוא רשד"ם סי' נ"ט. ובנה"ג בשם הרדב"ז והראנ"ח כתב דוקא להתירה ולא לאוסרה. באר היטב שם יג

⁵⁰ באר היטב שם יג

⁵¹ בנמרא אמרינן בכמה דוכתי דסתם עבדים פרוצים בעבירות וכמו שאמרו נמצא גנב או קוביוסטוס הגיעו וכמ"ש הרמב"ם פמ"ו מה' מכירה וע"כ כתב הטור ב"ד סי' א' שסתם עבד אינו נאמן על השחיטה וא"כ קשה דכשם דגזלן דאורייתא פסול לעדות אשה ולמה יהיה העבד כשר ואפשר דישאל בעל עבירה גרע מעבד אף שהוא ג"כ בחזקת בעל עבירה. ח"מ שם ט ובב"ש שם י כתב אף על גב סתם עבד פסול לעדות מדאורייתא מחמת עבירה צ"ל דאירי כאן בידוע שהוא כשר כמ"ש ב"ד סימן א' וכ"כ ב"ח ועיין בנ"י.

⁵² נסתפק בזה מהריב"ל ח"א דף נ"ה ע"ג ע"ש ועיין משפט צדק ח"א סי' ז' ומקור ברוך סי' כ"ב ומשאת בנימין סי' צ"ח. באה"ט שם יד

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>